

PARANIN
PATRONUNDAN
İSO'DA TARİHİ
MESAJ

TÜRK LİRASI'NA GEÇİŞ ZAMANI GELDİ

Türk Lirası'na geçiş zamanının geldiğini ve yabancı yatırımcıların da buna inanmaya başladığını belirten Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan, son 12 haftada TL mevduatının 1.7 trilyon lira arttığını, döviz ve kur korumalı mevduatın azaldığını söyledi

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan'ı ağırladı. Erkan, yaptığı konuşmada TL'ye vurgu yaparak, "Türk Lirası'na geçiş zamanının geldiğine inanıyoruz. Bunun en doğrudan yansımalarını mevduat gelişmelerinde görüyoruz" mesajını verdi.

Barış
ERGIN
SABAH

YABANCI DA İNANIYOR

"Türk Lirası'na geçiş zamanının geldiğine uluslararası yatırımcıların da inanmaya başladığını rapor, beklenti, ilgi ve girişler üzerinden izlemekteyiz" diyen Erkan ayrıca, "Türk lirası tasarruf araçlarına ve özellikle vadeli mevduata olan talep arttı. 17 Kasım itibarıyla, 12 hafta içerisinde, Türk lirası mevduatı 1.7 trilyon lira artarken, kur korumalı mevduat 601 milyar lira ve döviz cinsi mevduat da yaklaşık 3 milyar ABD doları gerilemiştir. Türk lirasına geçiş kuvvetlendiren sadeleştirme adımlarımız, milli paramız ile tasarrufu özendirerek para politikamızın etkinliğini artırmaktadır" diye konuştu.

REZERVLER 9 YILIN ZİRVESİ

Erkan, sözlerine şöyle devam etti: "Türk lirası mevduat güçlenirken ve kur korumalı ile döviz cinsi mevduat geri-lerken, rezervlerimiz de çok güçlü bir artış eğilimindedir. 17 Kasım itibarıyla, brüt uluslararası rezervler, mayıs sonuna kıyasla 36 milyar dolar artış göstererek 134 milyar doların üzerine çıkmıştır. Bu aynı zamanda son 9 yılın da en yüksek seviyesidir. Yakın dönemde rezervlerde gözlenen artışta Körfez ülkelerinin yanı sıra batılı fon girişlerinin de etkisi görülmüştür."

ALGI, KABUL VE İTİBAR ÜÇLÜSÜ

Dezenflasyon süreci ve finansal istikrar konusunda reel sektörden destek talep eden Merkez Bankası Başkanı Erkan, "Enflasyonla mücadelede ikinci olmazsa olmaz koşul olarak size aktardığımız enflasyon patikamıza dair 'algı, kabul ve itibar' üçlüsü, enflasyonun bu patikaya oturabilmesi için çok önemli bir araç ve kolaylaştırıcı faktördür"

Reslek Komitesi Ortak Toplantısı
29 KASIM 2023

dedi. Başkan Erkan, "Şu noktayı sizlerle bütün açıklığıyla paylaşma ihtiyacı ve sorumluluğu hissediyoruz: Biz üzerimize düşeni yaptığımız ve yaptıklarımız üzerinden bizi değerlendirip bu patikaya olan inancınızı pekiştirirseniz, enflasyonu bu patika üzerinde otur- tup dezenflasyonu minimum maliyetle gerçekleştirmemiz mümkün olacaktır. Biz üzerimize düşeni yaparken şu ya da bu sebeple "algı, kabul, itibar" üçlü- sü devreye giriyorsa, enflasyonu daha yüksek bir maliyetle de olsa bu patikaya oturttuyma azimli ve kararlıyız" ifadelerini kullandı.

SIKILAŞTIRMADA SONA GELİNDİ

Dezenflasyonun tesisi için gerekli parasal sıklık düzeyine önemli ölçüde yaklaşıldığını kaydeden Erkan, "Bu çerçevede, parasal sıkılaştırma hızını yavaş- latacağımızı ve sıkılaştırma adımlarının kısa bir zaman diliminde tamamlanacağını öngörüyoruz. Fiyat istikrarının kalıcı tesisi için gerekli parasal sıklığı ise gerektiği müddetçe sürdüreceğiz" diye konuştu. Erkan, "Parasal sıkılaştırmada belirli bir noktaya ulaştığımız ve politika adımlarımız- ın birikimli etkile- rini gözlemleyeceğimiz bir döneme giriyoruz" açıklama- larında bulundu.

ENFLASYONDA GERİLEME BAŞLADI

ORTALAMASI yüksek, sür- dürülebilir ve oynaklığı düşük milli gelir büyümesinin olmazsa olmaz koşulu olan düşük enflasyonun, tek başına fiyat istikrarından çok daha geniş anlamda bir istikrara tekabül eder hale geldiğini belirten Erkan, "Ülkemizin artık bu istikrardan taviz verme lüksü kalmamıştır" dedi. Erkan enflasyonun ana eğiliminde bir gerileme başla- dığını belirterek, yıllık enfla- syonun 2024'ün ikinci yarısında gerileyeceğini kaydetti.

Dünya Bankası ve IFC yönetimiyle görüştü

TCMB Başkanı Hafize Gaye Erkan, Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Kurumu'nun (IFC) üst düzey yöneticileri ile bir araya geldi. Görüşme dün İstanbul'da gerçekleştirildi. Görüşmede; Dünya Bankası Avrupa ve Orta Asya bölge- si Başkan Yardımcısı Antonella Bassani, Türkiye Direktörü Humberto Lopez ve IFC Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Asya Bölgesi Altyapı Yatırımları Başkanı Wiebke

Schloemer de yer aldı. Dünya Bankası, Türkiye'ye mevcut 17 milyar dolarlık finansmana ek olarak 18 milyar dolar daha finansman sağlayacak.

MERKEZ BANKASI REEL SEKTÖRÜ DOĞRU ANLIYOR

MERKEZ Bankası'nın attığı adımların reel sektör ve nitelikli büyüme için önemli olduğunu belirten İSO Başkanı Erdal Bahçıvan, "Merkez Bankamızın reel sektörün temsilcileri

olarak bizlerle yapılan istişareler sonucu aldığı önemli kararları, bu çerçevede atılan adımlar olarak değerlendiriyor ve takdirle izliyoruz. Merkez Bankası reel sektörü doğru anlıyor ve beklentilerini doğru okuyor" dedi.

KIRADA DÜŞÜŞ HİSSEDİLECEK

TCMB Başkanı Erkan, yapısı gereği yılda bir kere fiyatın güncellendiği kira ve eğitim gibi kalemlerde de manşet enflasyon geriledikçe daha kademel bir yavaşlamanın görüleceğini ve bu tür kalemlerde dezenflasyonun 2024 yılı sonu ve 2025'te daha hissedilir hale geleceğini aktardı.

Hafize Gaye Erkan'dan Beştepe'ye mesaj

İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Toplantısına katılan Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan Türk lirasına geçiş zamanının geldiğine inandığını söyledi, uyguladığı dezenflasyon sürecine iş dünyasından destek istedi. Merkez Bankası olarak enflasyonu tek haneli rakamlara ulaştırma ve bunu istikrara kavuşturma konusunda kararlı oldukları mesajını veren Erkan'ın konuşmasında asıl dikkatimi çeken ise şu sözleri oldu:

"Biz üzerimize düşeni yaparken sizin de buna inancınız olursa dezenflasyonu minimum maliyetle gerçekleştirebiliriz. Buna karşın hala 'algı, kabul, itibar' üçlüsü devreye girmiyorsa, daha yüksek bir maliyete katlanırsınız."

Bu sözlerinin muhatabı kim?

Ya da şöyle soralım:

"Algı, kabul ve itibar üçlüsünü" devreye sokacak olan kim?

İş dünyası mı?

Böyle bir gücü, etkisi olsaydı şimdiye kadar bu üçlüye bir türlü daha ekleyerek devreye girmesini sağlardı. İş dünyası zaten yeterince destekliyordunuz.

Bu üçlüyü devreye sokacak olan Beştepe, dolayısıyla Cumhurbaşkanı Erdoğan.

Enflasyonla mücadelenin etkili olabilmesi için Merkez Bankası başkanının ifadesiyle bu üçlü hem önemli bir araç hem de kolaylaştırıcı bir faktör.

Peki MB Başkanı Erkan neden bunu dile getirme ihtiyacı hissetti?

★★★

Erdoğan eskisi gibi değil, görünürde Merkez Bankası'nın işlerine karışmıyor.

Dikkatinizi çekiyordur muhakkak, Cumhurbaşkanı Erdoğan 14-28 Mayıs seçimlerinden bu yana Merkez Bankası'yla ilgili bir şey söylememeye dikkat ediyor.

Bugün ülkemizde politika faizi yüzde 40 ama Erdoğan'ın sesi çıkmıyor.

Faiz oranını 200 baz puan artırarak yüzde 19'a çıkardığı için Naci Ağbal'ı bir gecede görevden almıştı, televizyon-

lara çıkıp ağır bir şekilde eleştirmişti.

Ama şimdi televizyonlara çıkıp faizi yüzde 40'a çıkardı diye Merkez Bankası'nı eleştirmiyor, **"Nass var nass, bir Müslüman olarak Nass'lar ne diyorsa onu yaparım"** diyerek Merkez Bankası Başkanını görevden almıyor. TCMB başkan yardımcılarını, Para Politikası Kurulu üyelerini, Banka'nın genel müdürlerini değiştiriyor.

Merkez Bankası'nın kararlarını Merkez Bankası'ndan önce açıklıyor.

Şahap Kavcıoğlu dönemini hatırlayın, fotoğraf böyle miydi?

Merkez Bankası'na yönelik nasıl bir algı vardı? Cumhurbaşkanı Erdoğan söylüyor Merkez Bankası uyguluyordu.

Erdoğan'ın lafını dinlemeyen Merkez Bankası başkanlarının CB kararlarıyla bir gecede görevden alındığı, kendi kararlarını kendi vermeyen bir Merkez Bankası algısı vardı kamuoyunda.

Son dönemlerde artık ekonomi çevreleri Merkez Bankası'na bakmıyordu, Erdoğan'a bakıyordu.

★★★

Yine görünürde Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in kararlarına da karışmıyor gibi. Hatta böyle görüntüyor ki ekonomi çevrelerine Şimşek'in kararlarına karışmadığının mesajını da veriyor gibi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 10 gün önce medyaya servis edilen partisinin MKYK'sında söyledikleri bunun bir örneğidir.

Hürriyet'ten Ebru Karatosun'un haberine göre toplantıda bir MKYK üyesi narenciyede son 30 yılın en çok hasadının olduğunu, ancak maliyetlerin çok yükseldiğini ve destek verilmesi gerektiğini ifade edince Cumhurbaşkanı Erdoğan **"Mehmet Bey nerede? Ben**

Mehmet Bey'e karışmıyorum, kararların o kendisi veriyor" diyerek sözü Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'e bırakmıştı.

Bu haber iktidarın bütün gazetelerinde büyük büyük puntolarla **"Kararları Mehmet Şimşek veriyor ben karışmıyorum"** başlığı ile haberleştirilmişti. (9 Kasım 2023)

Mehmet Şimşek'e "lafımı dinlemiyorsan, benim kararlarımı uygulamıyorsan sen yoluna ben yoluma arkadaş" demiyor.

Ne diyor, **"kararlarına karışmıyorum, kararları kendisi veriyor"** diyor.

Normal bir ülkede bir cumhurbaşkanı veya devlet başkanının bunu söylemesine ihtiyaç olur mu? Olmaz ama bizim ülkemizde ihtiyaç duyar hale geldik işte.

Bir parantez açalım...

Ama bütün bunlara rağmen, yani Şimşek'in ekonomiyi rasyonel zemine oturtacak adımlar atmasına, Erdoğan'ın ben karışmıyorum açıklamasına rağmen piyasalarda istenilen güven oluşmuyor, piyasalar temkini elden bırakmıyor...

Çünkü Erdoğan'ın bir gece yarısı kararnameyle Merkez Bankası başkanını görevden almayacağını garantiye yok. Erdoğan bir sabah uyanığında "faiz sebep enflasyon sonuçtur" tezime geri döndüm demeyeceğinin de...

Parantezi kapatalım ve devam edelim....

★★★

Peki Erdoğan bu aşamaya neden, nasıl niye geldi?

Erdoğan'ın **"faiz sebep, enflasyon sonuçtur"** tezinin, ekonomiyi rasyonel politikalarla yönetmemesinin maliyeti ortada. Merkez Bankası'na karışmasının maliyeti ortada. Daha da önemlisi **"faiz sebep, enflasyon sonuç"** tezinin ve **"nass var nass"** söyleminin maliyeti

Erdoğan için de artık taşınamayacak boyutta.

Dolayısıyla ekonomi çevrelerinde artık Merkez Bankası'na ve ekonomi politikalarına karışmadığı algısı oluşturmaya çalışıyor.

Ama yitirilen güven duygusu öyle bir iki açıklamayla yeniden kazanılmıyor maalesef. Algı bir kere oturdu mu hemen öyle kolay kolay değişmiyor.

Ne diyordu Kızılderili atasözü **"Güven ruh gibidir; terk ettiği bedene kolay kolay geri dönmmez."**

★★★

Aklıma takılan soruyu tekrar sormak istiyorum:

"algı, kabul, itibar" üçlüsü devreye girmiyorsa, daha yüksek bir maliyete katlanırsınız" deme ihtiyacı hissetti?

Acaba diyorum, Erdoğan her ne kadar kamuoyunda ağırdan Merkez Bankası'nın kararlarına karışmıyor gibi gözüksede de kapalı kapılar ardından yine de şartları zorluyor olabilir mi?

Merkez Bankası Başkanı da kapalı bir şekilde "algı, kabul, itibar" üçlüsü devreye henüz yeterince girmiyor, bu olmazsa daha yüksek bir maliyete katlanırsınız mesajı mı verdi.

Sonuçta eğer Erdoğan politika faizinin yüzde 19 olmasına itiraz etmeseydi, Naci Ağbal'ı görevden almasaydı bugün ülkemiz böylesi bir maliyetle karşı karşıya olmayacaktı.

Bugün faiz oranı yüzde 40, Mehmet Şimşek ekonomide rasyonel zemine oturtma adımlarına rağmen enflasyon hala yüzde 70'leri zorluyor. Merkez Bankası Başkanının verdiği mesaj bu açıdan önemli, Beştepe'ye **"algı, kabul, itibar" üçlüsünün devreye yeterince girmediğinde maliyetin daha da ağır olacağı uyarısını yapmakla haklı. Zira Erdoğan "karışmıyorum" demekle sorumluluktan kaçınmış, siyaseten uygun gördüğü an "değiştirme" seçeneğini mahfuz tutmuş olmuyor mu?**

ELİF ÇAKIR

Gaye Erkan ne diyor?

Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan, göreve başladığından bu yana en anlamlı konuşmasını yaptı. İSÖ'deki konuşmasından bahsediyorum...

Tamamen 'ortodoks' ve 'teknik' dil kullanarak siyasete de mesaj verdi. Şu sözlerine bakın: "Biz üzerimize düşeni yaparken şu ya da bu sebeple 'algı, kabul, itibar' üçlüsü devreye girmiyorsa, enflasyonu daha yüksek bir maliyetle de olsa bu patikaya oturtmaya azimli ve kararlıyız."

Bizde, cumhurbaşkanı istediği an yönetimi değiştirebileceği için Merkez Bankası bağımsız değildir. Buna rağmen bir Merkez Bankası Başkanı, siyasetten bir beklentisi, bir göz kırma çabası yoksa, kariyerini siyasetten üstün tutuyorsa, elbette bağımsız davranabilir. İzlediği politikalara güven sağlamamak için, bağımsız davranacağını ifade edebilir. Erkan'ın sözlerini ben böyle okudum.

TAHA AKYOL
OBJEKTİF

MERKEZ'İN İTİBARI

Bütün merkez bankacılar ve bütün iktisatçılar ifade etmiştir ki, Merkez Bankalarının enflasyonu aşağı çekmede başarılı olmasının iki ön şart vardır: Bağımsız olmak ve uygulamalarıyla piyasalarda güven yaratmak... Güven yani kredibilite, itibar... Diğer şartlar bundan sonra gelir.

Erkan "biz üzerimize düşeni" yapıyoruz diyor. Birkaç ayın dışında piyasalar ve hemen bütün iktisatçılar bu konuda hem fikir... Hele de politika faizini yüzde 40'a çıkarıldığında, önde gelen bütün iktisatçılar destek verdiler. Ama döviz artışı durmadı. Sebep sadece popolitik riskler değil.

Görülüyor ki, Merkez Bankası'nın "üzere düşeni yapması" yetmiyor, yetmez. En önemli siyasi iradenin, yani bizde tek yetkili olan Cumhurbaşkanının da desteği ve desteğinin 'devamlı' olması şarttır. Sorun da burada.

İKİ YILDA DÖRT BAŞKAN

Bizde kanuna göre Merkez Bankası başkanı ve yardımcılar en az beş yıl süreyle atanır, yani yolda görevden alınmazlar. Dünyada da böyledir, hatta daha uzundur.

2001 Kemal Derviş reformları bizim Merkez Bankasını hem süre hem yetki bakımından bağımsız hale getirmişti. O dönemdeki başkanlar Süreyya Serdengeçti, Durmuş Yılmaz ve Erdem Başçı "laf dinlemeliler". Süreleri dolmadan görevden alınmaları mümkün değildi.

2002-2012 arasındaki başlarda bunun rolü büyüktür.

Fakat CB sistemine geçişin hemen ikinci günü çıkarılan 3 Sayılı CB Karamasıyla Cumhurbaşkanına "üst kademe yöneticilerini", bu arada TCMB Başkanı'nı her an görevden alma yetkisi verildi...

Başkan Murat Çetinkaya "laf dinlemedi" denilerek 40 Nisan 2019'da görevden alındı, halbuki iki yıl daha vardı. Sonra Murat Uysal, sonra sağlam bir iktisatçı olan Naci Ağbal, sonra Şahap Kavcıoğlu; iki yılda dört başkan!

Cumhurbaşkanı ünlü açıklamasını o dönemde yaptı:

"Ağustos ayını geride bıraktığımızda, enflasyonda düşüşü göreceğiz. Bundan böyle enflasyonun daha yukarı çıkması mümkün değil. Faiz oranlarında da düşüş geçiyoruz." (4 Ağustos 2021)

Erdiğin'in "nass var..." konuşmaları da aynı dönemde. Soruçları malum...

'SÖZ' YETMEZ

Duvaya çarpılacakken Mehmet Şimşek ve Hafize Gaye Erkan göreve getirildi. Ortodoks iktisatçı oldukları bilinen bu iki isim için de piyasalarla olumlu karşılandı. "Nass var" döneminde 700'ü aşan CDS (risk primi), Erkan'ın da açıkladığı gibi bugünlerde "700'den 339 baz puana kadar geriledi."

Evet ama yetmez. Para ve maliye politikalarının şart ama yetersiz olduğunu Şimşek ve Erkan herkesin iyi bilir.

Ya Erdiğin, bir miktar sermayeye giriş sağladıktan sonra, bu iki ismi görevden alsa? Bu soru piyasalarda sorulduğu gibi dış basında da soruluyor.

Bu noktada mevcut ekibin politikalarının güvenilir olmasının ötesinde Merkez Bankası bağımsızlığının yeni bir kanunla sağlanması lazım... Mehmet Şimşek'in 2018'e kadarki başkanlığında belirttiği gibi Kamu İhale Yasası'nın Batı standartlarına uyandırılması lazım...

İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya'nın operasyonları doğru fakat yetmez. Yolsuzlukla mücadele kanunlarının çıkarılması da lazım...

Yani kurullar ve kurumlar!.. Bu yönde hiçbir adım atılmadı, hatta sözler bir işaret bile yok.

Onun için Erkan, dezenflasyon programının kalıcı bir program olduğu konusunda "algı, kabul, itibar" üçlüsü beşpepe tarafından devreye sokulmazsa, "enflasyonun daha yüksek bir maliyetle" ortaya çıkacağını, kendilerinin ise bu maliyete rağmen "azimli ve kararlı" olacaklarını, heterodoks yollara sapmayacaklarını beyan ediyor.

Bu, çok önemli bir sinyaldir. Haklıdır da...

GÜNDEM ve GERÇEKLER

Murat
Sururi
Özbülbül

mszbul@yahoo.com

"Algi, kabul, itibar"

İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Toplantısı'na katılan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı Hafize Gaye Erkan, Türk lirasına geçiş zamanının geldiğine inandıklarını söylemiş. İnanmak?

Öncelikle söylemem gerekir ki bir ekonomi inanarak değil bilerek ve hesaplanarak yönetilmelidir. Malum, inancın olduğu yerde bilgi, bilginin olduğu yerde ise inanç olmaz. Ayrıca ekonomi bir bilim dalı ve hesap kitap işidir, daha bunu bilmeden ekonomiyi yönetmeye kalkarsanız başarısız olacağınız kesindir.

Gelelim Hafize Hanım'ın konuşmasının devamına: Hafize Hanım konuşmasında dezenflasyon sürecine iş dünyasının da destek vermesi gerektiğine işaret ederek enflasyon politikasına dair "**algi, kabul ve itibar**" üçlüsünün, enflasyonun bu patikaya oturtulması için çok önemli bir araç ve kolaylaştırıcı faktör olduğunu da iddia etmiş.

Erkan: "Biz üzerimize düşeni yaptığımız ve yaptıklarımız üzerinden bizi değerlendirip bu patikaya olan inancınızı pekiştirseniz, enflasyonu bu patika üzerinde oturup dezenflasyonu minimum maliyetle gerçekleştirmemiz mümkün olacaktır. Biz üzerimize düşeni yaparsanız ya da bu sebeple "**algi, kabul, itibar**" üçlüsü devreye girmiyorsa, enflasyonu daha yüksek bir maliyetle de olsa bu patikaya oturtmaya azimli ve kararlıyız" ifadelerini kullanmış.

Ekonomiyi yönetmek yerine algıyı yönetmeye çalıştıklarını ama bunun bir fayda sağlamayacağını ben de yazı ve yorumlarımda devamlı olarak gündeme getiriyordum. Hafize Hanım da konuşmasında aslında bu durumu itiraf etmiş. Ben hâlâ aynı düşüncedeyim ve buradan da algıyı yönetmeyi bırakın, ekonomiyi adam gibi yönetin çağrısı yapıyorum.

Diğer yandan Hafize Hanım " **kabul**" derken ne demek istediğini çok açık ifade etmemiş ama çok büyük bir olasılıkla bizim politikalarımıza ve talimatlarımıza uymayı kabul edin anlamında kullanmış olmalı diye düşünüyorum. Bu durumda siz bizim dediğimizi yaparsanız, örneğin zam yapmaz ve hafta fiyatlarınıza aşağı çekerseniz biz de enflasyonu kolayca kontrol ederiz demek istemiş olabilir.

Tabii bu talep hayatın ve ekonominin gerçekleri ile uyusuz bir istek olmuyor. Fiyatı belirleyen husus itidardan talimatı değil piyasa koşullarıdır. Piyasa koşullarını emir komuta ile yapılandırmayı deneyen SSCB'nin içinde düştüğü perişan hâl herhalde hepimizin aklındadır. Üstelik SSCB kapalı ve kamusal üretim ağırlıklı bir ekonomik yapıya sahipti. Bir serbest piyasa ekonomisinde emir komuta ile zart zurt ederek fiyat belirlemeye kalkarsanız hem becerme olasılığınız yoktur ve hem de demedi demeyin sonra çok komik bir duruma düşersiniz. Piyasa fiyatını emir komuta ile belirlemeye kalkmak sonunda ya kılığa veyahut da karborsaya yol açacaktır daha bunu bilmeden ekonomi yönetmeye kalkmak ise olur işi değildir.

Gelelim Hafize Hanım'ın itibar meselesine malum ben ekonomistim diyen zatı muhterem de "**itbardan tasarruf olmaz**" diyordu!

Fakat bahse konu devlet yönetimi olunca bu itibar denilen şey öyle yapıştı mıteahhidin, altına son model bir Mercedes çekip piyasada " **bak benim param var**" algısı yaratmaya çalışması kadar basit olmuyor.

Devletlerde itibar için önce doğru düzgün işleyen bir demokrasi ve hukuk sistemi gerekir. Bir devletin çok parası olsa bile eğer doğru düzgün işleyen bir demokrasisi ve hukuk sistemi yoksa itibarı olmaz. Diğer yandan bir devletin itibarını belirleyen en önemli unsurlardan biri de üretim gücüdür. Eğer üretim gücünüz kayda değer bir seviyede değilse gene itibarınız olmayacaktır.

Hele hele hem üretim gücünüz yok hem kasanız tam takır kuru bakar ve hem de deve yükü ile borcunuz varsa, itibardan bahsetmek hiç mümkün değildir.

Hafize Hanım'ın "**enflasyonu daha yüksek bir maliyetle de olsa bu patikaya oturtmaya azimli ve kararlıyız**" ifadesi hakkında da bir iki kelam etmek gerekir: Enflasyon ile ciddi mücadele elbette bir bedel ödemeyi ki bu bedelde seçim kaybetmek, sandığa gömülmektir.

Erdogan-Bahçeli ikilisi, zamanında Ec-evit'in başına gelenleri çok iyi bilir ve eğer enflasyon ile ciddi mücadele ederlerse bunun bedelini sandığa ödeyeceklerinin de farkındadırlar. Bedeli ödeyecek olan Erdogan-Bahçeli ikilisi olduğuna göre Hafize Hanım'ın " **kararlıyız**" mesajı hiç bir anlam ifade etmeyecektir.

ÖNERİ - YORUM Şeref Oğuz seref.oguz@nbe.com.tr

Sanayici ikna oldu mu?

Güvernör Hafize Gaye Erkan, İSO Meslek Komiteleri Ortak Toplantısı'nda **sanayicilerle** bir araya geldi ve onlara **sabırlı olun** mesajı verdi. Elbette "sabırlı olun" tek başına bir katma değer içermiyor **sanayiciler** açısından... Bir yanda **maliyetler** sıkıştırıyor, bir yanda **finansman zorlukları** çekiyorlar, bir yanda ise Merkez'in söylemleri var. Üstelik **2024'ün ilk çeyreğinin** hayli zor geçeceği mesajı da masada... **Sanayici** ikna oldu mu? Söyleyeyim, size şöyle bakıyorlar: **Bu konuşmalar güzel**. Mutlaka altını dolduracak bir taahhüt de alınmıştır. İfade edilmeyen cümlelerin altı dolduruluyor yani... Öntümüzde bir **kayıplar**

manzumesi var ve rezervleri tamamlama gayreti... Boşalttığımız yerleri doldurmaya çalışıyoruz.

KAYGILAR GIDERİLECEK Mİ?

İstanbul Sanayi Odası Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın nitelikli iletişim adımları karşılık bulmuş olacak ki; **Merkez, sanayicilerle** buluşma ihtiyacı hissetti. Merkez Bankası Başkanı, "algı" diyor, "kabul" diyor, "itibar" diyor. "Enflasyonu paydaşlarla birlikte çözeceğiz" diyor. Bu, son derece gerekli bir yaklaşım...

Ancak **daha geniş paydaş katılımı** gerekiyor ki ortaya çıkacak olan **düşüncelerin kapsayıcılığı** yüksek olabilsin. Ey Merkez Bankası,

güçlü söylemler, **güçlü belagatler** altı doldurulursa bir anlam ifade eder, karşılık bulur. **Söz ile eylem ayrılır**sa eylem sözü belirlemeye başlar. Ki bize gereken eylem olmalıdır.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Ülkemiz ekonomik olarak düzleşecek mi?

Enflasyon düşecek mi?

Elbette düşecek ancak Merkez Bankası bile gördüğüm kadarıyla çift haneli rakamları uzun süre koruyacağımızı biliyor. Zira **enflasyon**, çıkarken asansör kullanır da **İnerken merdivenleri tercih eder**. Yavaş yavaş, ağır ağır... Hele ki gözü yenden **popülizm asansörüne** ilişmeye

görsün, **İndiği basamakları yeniden çıkmaktan asla çekinmez**. **Yarıda bırakılacak bir anti enflasyonist süreç**, **kazandırdığından fazla zara**ra yol açabilir.

Sanayici ile Merkez

buluşmasının devamı gelmeli mi?

Genişleyerek devam etmeli. Zira iletişim; tek başına bile **kararların yönünü** değiştirir. Piyasaların sözel yönetiminin **iyi örneklerine** bakıyoruz. İletişim **DİRİ** ve **DURU** olduğunda bu gerçekleşebiliyor. Tabii ki **sözü söyleyene güven**, temel unsurdur ve yeni **güven** oluşturmada şimdiye dek iyi iş çıkarmıştır.

not / 2024'ÜN PATİKASI, 2025'İN YOLU OLUR MU?

Merkez **2 yıllık bir projeksiyon** çiziyor. 2024'te bir **dezenflasyon patikasına** gireriz; 2025'te ise yol almış oluruz. İlk çeyreği de hiç hesaba katmayalım. Elbette tüm bunların gerçekleşme dinamiğinin arkasında **Cumhurbaşkanı'nın onayı** yatıyor.

Zira **para bulamadık**. Aradık ama mevcut koşullarda **kimse para vermiyor**. Dolayısı ile **paramın gelebileceği bir zemin** oluşturuyoruz. Karşılık buluyor mu; **evet**. Yabancı yatırım kuruluşlarının **yatırım tavsiyelerinde öne çıkmaya** başladık. Ülkenin ekonomik aktörleri, **programa destek** vermeye başladı. Elbette **yapılan hataların** da altı çizilerek...

Neticede, elinden geleni yapmaya gayret eden bir **ekonomi yönetimi kadrosu** var. **Sanayiciyi** dinlemek ve onlara **umut vermenin yanı sıra**, **onlardan sabır bekleyen** bu tutumun, devam etmesi halinde **ekonomiyi düze çıkarma sürecimiz** kısacaktır. **İSO**'nun bu etkinliği, **üyeleri için geleceğin belirsizliğini çözmeye** yolunda katkı sağlamıştır.

özgenacar@gmail.com

Özgen Acar

Kavşak

RTE çöküyor mu?

AKP Genel Başkanı, Cumhurbaşkanı, Başbakan **Recep Tayyip Erdoğan (RTE)** İstanbul'da Haliç Üniversitesi'nde "Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü" programında yaptığı konuşmada "Kadına şiddetle mücadele devlet politikamızdır" dedi.

Acaba böyle mi?

Avrupa Konseyi'nin hazırladığı söz konusu sözleşmeyi 11 Kasım 2015'te, İstanbul'da düzenlenen bir toplantıda 45 ülke ve Avrupa Birliği imzalamışlardı. Sözleşmeyi imzalayan ilk ülke Türkiye olmuştu... Sözleşmeye, imza olayı İstanbul'da gerçekleştiği için "İstanbul Sözleşmesi" de deniyordu.

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle önleme ve bunlarla mücadelede temel standartları ve devletlerin bu konudaki yükümlülüklerini belirleyen uluslararası insan hakları sözleşmesidir.

Yabancılar, sözleşmenin yeri olarak, belki de hemen hemen her gün gazetelere Türkiye'de, kadınların şiddet sonucu ölümlerine kadar uzanan çeşitli olaylar yansımalarının bilincinde İstanbul'u seçmişlerdi!

24 Kasım 2011'de TBMM'de oy kullanan 247 milletvekilinin 246'sının "kazdı", birinin "çekinmez" oy kullanması ile sözleşmeyi parlamentosundan geçiren "ilk ülke" Türkiye olmuştu...

Gel gör ki RTE'nin hükümeti 1 Temmuz 2021 itibarıyla kadına karşı şiddetle mücadele amacıyla hazırlanan İstanbul Sözleşmesi'nden koskoca parlamentoyu dışlayıp resmen çıktı. Bu arayasaya uygun, hukuksal bir karar mıdır?

Yabancı basında eleştirilerden ve bazı eleştirel tepkilerden geçilmez oldu!

Kadın hakları savunucuları, Türkiye'nin sözleşmeden çekilmesini siyasal bir hata olarak gördüler!

Alemlerde "kazandı" erkeklerin çekilmesinin ve "kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddetin" önu açıldı. Sanki sözleşmeden çekilmeye inat "bulvar tipi" gazetelerin tüm 3. sayfalarında bu tür haberlerden geçilmez oldu!

RTE bugün pişman olmuş ki sanki tökürdüğünü yalarcasına bu konuşmayı yapıyor. RTE'ye destek için İstanbul'daki AKP'li kadınlar da aynı gün yaptıkları toplantıda "Kadına şiddet insanlığa ihanettir" dediler. Şiddet anında hangi kadın insanlığı bulabilir ki?

'Cek cak cuk'lu enflasyon mu? Yoksa?

6 Ekim'de bu köşeye şu alıntılar yazmıştık:

RTE, "Enflasyonu yeniden tek haneye düşürerek, gelir dağılımını iyileştirmeyi amaçlıyoruz" demiş! **2 Ekim 2023.**

Bu yıl başka neler demiştiniz?

"Yıllık enflasyonun düşürülmesi, hayat kalitesiyle mücadele etmeyi daha sıkı yapmamızı gerektiriyor. Bu uzun ve sabır isteyen süreçtir. Enflasyonu öze götürüceğiz!" **5 Eylül 2023.**

"Enflasyonu vatandaşın günlük hayatından çıkaracağız, biraz sabır bekliyoruz!" **21 Ağustos 2023.**

"Enflasyonu tek haneye indireceğiz!" **7 Ağustos 2023.**

"Enflasyonu tek haneye düşürme sözü verdi!" **19 Haziran 2023**

Hayrettir! RTE'ye yalanlama, yardımcısı **Cevdet Yılmaz'** dan geldi!

Yılmaz, bunları "**İstanbul Sorunları Odası (İSO)** Meclisi'nin" kasım ayı olağan toplantısında tüyler ürpertici bir konuşma ile şöyle yelendirdi:

"Bu yıl, yüzde 65 civarında gerçekleşecek enflasyonun kademeli bir şekilde düşerek 2026 yılında tek haneli rakamlara öbneceğini öngörüyoruz!"

Türkeçdeki öntü bir söz akda gelmiyor mu? "Ölme eşeğim, ölme!"

RTE'nin ünlü 'nass'ı!

RTE, laiz indirimleriyle ilgili olarak "Bir Müslüman olarak nasları neyi gerektiriyorsa onu yapmaya devam edeceğiz. Hüküm budur" demişti. Faizi indirildiği, enflasyon da rekor kırıldığı kuyordu! Ah bu gâvurlar, "nass" bilmedikleri için köşeyi dönüyorlardı!

RTE'nin "nassın" (günel) doğma anlamında) değerlendirilmesine, anayasa hükümlerini "Laik bir devlette yürütülen politikalar, dinsel gerekçelere dayandırılmaz" tepkisini göstermişlerdi!

RTE'ye inat "Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB)" faizi eritirdiği "enflasyonun" yerini "dezenflasyon" almaya başlıyor!

TCMB'nin yeni başkanı **Halit Ziya Çaycı** Erkan, "fiyat istikrarı ve finansal istikrarın sağlanmasının sürdürülebilir büyüme için önemli olduğunu" söyledi.

Faiz, en son yüzde 40'a çıktığında, RTE koltuğunda hop oturup hop kalkmıştı. Keşke türünden kalksa...

TCMB Başkanı Erkan, "**İstanbul Sorunları Odası (İSO)** toplantısında şöyle konuştu:

"Düşük enflasyon, tek başına fiyat istikrarından çok daha geniş anlamda bir istikrara tekabül ediyor ve artık bu istikrardan taviz verme lüksü kalmamıştır. Enflasyon patikası gösterge olarak kabul görmediği oranda dezenflasyonun maliyeti artacak. Enflasyonun, patika yakınında gerçekleşmesi amacından taviz verilmeyecektir. Enflasyon beklentilerinde iyileşme işaretleri belirmeye başladı. Fiyatlara davranışlarında da olumlu bazı gelişmeler yaşanıyor. Otomobil, beyaz eşya ve mobilya gibi ürün gruplarında uzun araçları sonra fiyat indirimi görülmeye başlandı."

Bahçivan: Türkiye'nin kredibilitesi artıyor

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan, "Merkez Bankasının şu anda uyguladığı politikaların oluşturduğu güven ve itibar Türkiye'nin kredibilitesine doğru yansımaya başladı." dedi.

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) uyguladığı politikaların olumlu yansımalarının başladığını söyledi.

Sektörel konuların değerlendirilmesi amacıyla Bahçivan'ın ev sahipliğinde düzenlenen İSO Meslek Komiteleri Ortak Toplantısı, TCMB Başkanı Dr. Hafize Gaye Erkan'ın katılımıyla yapıldı.

İSO Yönetim Kurulu başkan yardımcıları ve meclis üyelerinin de hazır bulunduğu, ekonomi

ve sanayiye ilişkin güncel konuların ele alındığı toplantının açılışında konuşan Bahçivan, finansal istikrarı sağlamaya dönük adımların başında güvenin yattığını belirtti.

GÜVEN VE İTİBAR

Bahçivan, "Merkez Bankasının şu anda uyguladığı politikaların oluşturduğu

güven ve itibar Türkiye'nin kredibilitesine doğru yansımaya başladı. Sanayiciler için öngörülebilirliğin ve finansal istikrarın sağlanması konusunda en önemli kurum olarak gördüğümüz Merkez Bankasının bağımsızlığını ve ilkeli duruşunu çok önemsiyoruz" ifadesini kullandı.

Erdal Bahçivan

KTSO İstanbul'da İSO ile işbirliği protokolü imzaladı

Kıbrıs Türk Sanayi Odası (KTSO) ile İstanbul Sanayi Odası (İSO) arasında yatırım ve işbirliği konusunda protokol imzalandı. İstanbul'da imzalanan protokole KTSO Başkanı Ali Kamacıoğlu ile İSO Başkanı Erdal Bahçivan imza koydu. KTSO'dan yapılan açıklamaya göre, protokolle İSO ile

KTSO üyelerinin ortak yatırım imkanlarının geliştirilmesi, KKTC üretim kapasitesinin ve ihracatının artırılmasına katkı sağlanması amaçlanıyor. Öte yandan, KTSO Başkanı Ali Kamacıoğlu, Başkan Yardımcısı Mustafa Ersöz, Yönetim Kurulu Üyeleri Hüseyin Ciddi, Mustafa Betmezoğlu, Metin Oral,

Başkan Danışmanı Belgin Özoğul ve Oda profesyonelleri Özdemir Özerem ve Sercem İnancı'dan oluşan heyet, İstanbul Sanayi Odası Başkanı ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile işbirliği toplantısı da yaptı. Toplantıya, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Ticaret Baş Müşaviri Aytaç Yenal da katıldı.

TCMB Başkanı Erkan: Enflasyonun ana eğiliminde de bir gerileme başladı

TCMB Başkanı Erkan, “İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Ortak Toplantısı”nda yaptığı konuşmada, “Düşük enflasyon, tek başına fiyat istikrarından çok daha geniş anlamda bir istikrara tekabül ediyor ve artık bu istikrardan taviz verme lüksü kalmamıştır.” ifadesini kullandı.

Reeskont kredilerinin yüzde 75’inin firmalara ilave teminat maliyeti oluşturmadan verilmesini hedeflediklerini belirten Erkan, bu konuda önemli mesafe kaydedildiğini söyledi.

TCMB Başkanı Erkan, “Güçlendirilmiş YTAK ile cari dengeye katkı verecek, dolaylı etkileri kur ve fiyat istikrarında hissedilecek alanlarda üretim kapasitesinin artışını hedefliyoruz.” şeklinde konuştu.

“TL’ye geçiş zamanının geldiğine inanıyoruz.” diyen Erkan, “Bunun en doğrudan yansımalarını mevduat gelişmelerinde görüyoruz.” ifadesini kullandı. (AA)

İstanbul'da imzalanan protokole göre, İSO ile KTSO üyelerinin ortak yatırım imkanlarının geliştirilecek Ticaret artacak

Kıbrıs Türk Sanayi Odası (KTSO) ile İstanbul Sanayi Odası (İSO) arasında yatırım ve işbirliği konusunda protokol imzalandı. İstanbul'da imzalanan protokole KTSO Başkanı Ali Kamacıoğlu ile İSO Başkanı Erdal Bahçivan imza koydu.

Açıklamaya göre, protokolle İSO ile KTSO üyelerinin ortak yatırım imkanlarının geliştirilmesi, KKTC üretim kapasitesinin ve ihracatının artırılmasına katkı sağlanıyor.

Öte yandan, KTSO Başkanı Ali Kamacıoğlu, Başkan Yardımcısı Mustafa Ersözlü, Yönetim Kurulu Üyeleri Hüseyin Ciddi, Mustafa Betmezoğlu, Metin Oral, Başkan Danışmanı Belgin Özoğul ve Oda profesyonelleri Özdemir

Özerem ve Sercem İnancı'dan oluşan heyet, İstanbul Sanayi Odası Başkanı ve Yönetim Kurulu Üyeleri ile işbirliği toplantısı da yaptı. Toplantıya, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Büyükelçiliği Ticaret Baş

Müşaviri Aytaç Yenal da katıldı.

KTSO Başkanı Ali Kamacıoğlu ve İSO Başkanı Erdal Bahçivan, KKTC'li sanayicilerin üretim ve ihracat kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla İSO Hedef Pazar

Araştırmalarına KTSO üyelerinin katılımının sağlanması ve KKTC'li sanayicilerin ihracata yönelik yapılanmalarındaki eksikliklerin giderilmesi için işbirliği yapılması konularında çalışmaların başlamasına karar verdi.

Bedeli size ödettirecekler

Merkez Bankası Başkanı H. Gaye Erkan, **İstanbul Sanayi Odası**'nda yaptığı konuşmada "Biz üzerimize düşeni yaparken şu ya da bu sebeple "algı, kabul, itibar" üçlüsü devreye girmiyorsa, enflasyonu daha yüksek bir maliyetle de olsa bu patikaya oturtmaya azimli ve kararlıyız" demiş. Bu açıklamada üzerinde durulması gereken ifade, sanırım "daha yüksek bir maliyetle de olsa[...] azimli ve kararlı" olmaları. Tabi bu açıklama üzerine sosyal medyada pek çok "piyasacı ekonomist" "yaşa, bravo, işte duymak istediğimiz bu" gibi yorumlar paylaşılar.

MB Başkanının söylediği ve piyasacıların alkışladıkları sözlerin meali şu: bizim enflasyonu düşürmek için uyguladığımız politikalar birilerine bir bedel ödettirecek, biz de bu bedeli ödetmekten geri durmayacağız.

O zaman soralım, enflasyonu düşürmek için kimlere bir bedel ödetmeyi göze almışlar?

Enflasyonun patlamasına yol açan yanlış ekonomik kararlara imza atanlar mı bir bedel ödeyecek? Onların bedel ödemeyeceklerini biliyoruz.

Peki, enflasyonun yüksek olduğu yıllarda anormal derecede yüksek karlar eden şirketler kesimine mi bir bedel ödettirecekler? Sanmıyorum ki onların hedefinde böyle bir şey olsun.

Geriye kim kaldı? Evet, güzel kardeşim, sorumlusu olmadıkları bir durumun faturası emekçilere, emeklilere, düşük gelir grubunda olanlara kesilecek. Asıl bedel ödettirmeyi hedefledikleri kesim bunlar.

Bunu ilk olarak çalışanların maaşlarına ve emeklilerin aylıklarına 2024 yılı için yapılacak artışlarda göreceğiz. Biliyorsunuz, Bakan Mehmet Şimşek bu artışların 2024 yılı beklenen enflasyonuna göre yapılması gerektiğini birçok kez ifade etti. Bekledikleri enflasyon yüzde 36.

★★★

Eğer güçleri yeterse maaş artışlarını bununla sınırlandırmak istiyorlar. Oysa biz biliyoruz ki 2023 yılının ikinci altı ayında toplam enflasyon yüzde 40'lar seviyesinde olacak. Öncelikle gerçekleşen enflasyonun yol açtığı kaybın giderilmesi lazım. Bunun üzerine de bekledikleri enflasyonu koyarlarsa ise olabilir. Ama yetlerinin o olmadığını biliyoruz.

Sadece artışı sınırlı tutmayacaklar, yılın ikinci yarısı için bir artış daha yapmak niyetinde değiller. Yılda iki kez artış yapılması işini unutmamızı istiyorlar. Üstelik bunu, 2024

Yalcın
KARATEPE
yalcinkaratepe06@gmail.com

yılının ilk altı ayında enflasyonun çok yüksek çıkacağını beklediklerini, kendi yayınladıkları raporlarda söylemelerine rağmen ifade ediyorlar. İşte size bedeli böyle ödettirecekler. Enflasyon artacak, elinize geçen paranın satın alma gücü hızla düşecek ama sizin kaybınızı telafi etmek için bir artış yapmayacaklar.

Sadece ücret artışlarını sınırlı tutmayacaklar, bunu yanında artan vergileri de vatandaşın omuzlarına yükleyecekler. Son altı ayda artırdıkları vergileri biliyoruz. İşte bundan daha fazlasını size ödettirecekler.

★★★

Dün yayınlanan büyüme verilerinde en hızlı artan grubun ne olduğunu biliyor musunuz? Milli gelirin yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 5,9 arttığını söyledikleri açıklamada, net vergi gelirinin yüzde 16,5 oranında büyüdüğünü söylüyorlar. Neredeyse büyüme hızının üç katı vergi geliri artışı olmuş. Kim ödemiş bu vergiyi? Deterjan alırken yüzde 20 KDV ödeyen emekli, ikinci kez MTV ödeyen bir çalışan, maktu ÖTV'si 3 katına çıkarılan, akaryakıtı

alan kamyon sürücüsü vs. siz ödeyeceksiniz! Üstelik bu ödediğiniz yüksek vergiyi bile yeterli bulmuyorlar. Bakan Şimşek dün yaptığı bir açıklamada "vergiyi tabana yayacaklarını" söylemiş. Tabanda kim var hatırlıyor musunuz? Kredi kartı borcu faizi üzerinden yüzde 30 da vergi ödeyen, telefon alırken yüzde 50 vergi ödeyen, markete gidince bir çok ürüne KDV yanında ÖTV de ödeyen sizler bulunuyorsunuz. Hiç bu iktidardan vergiyi artık tavana yayalım açıklaması duyduunuz mu? Duymazsınız.

Ama bunlar daha iyi günleriniz. Anlı şanlı "piyasacı ekonomistler" yaptıkları "analizlerde" yerel seçimlerden sonra iktidarın "daha kararlı" bir biçimde yeni politikaları hayata geçireceğini söylemiyorlar mı? Hiç merak etmiyor musunuz, bu politikaları neden hemen şimdi uygulamıyorlar da seçimlerin geçmesini bekliyorlar? Madem ülke ekonomisini düze çıkaracak araçları var ise bunları kullanmak için neden 31 Mart'ın geçmesini bekliyorlar?

Evet, siz anladınız. Hani şu "daha yüksek bir maliyet" konusunda "azim ve kararlı" olanlar var ya, işte o azim ve kararlılıklarının arkasında yatan unsurun size ödettirecek bedel olduğu gerçeğidir.

Bu bedeli ödemeye razı olacak mısınız?

“Enerji tüketimini yüzde 20 - 50 oranında azaltmak mümkün”

ESCON Enerji ‘Türk Sanayisinin Enerji Verimliliği Raporu 2’yi yayımladı. Escon Enerji Genel Müdürü Onur Ünlü, “Türk sanayisi temiz enerjiye yatırım yapıyor ancak tüketimini düşüremiyor” dedi.

Türkiye'nin ilk ve tek global enerji hizmet şirketi ESCON Enerji tarafından ikincisi yayımlanan ‘Türk Sanayisinin Enerji Verimliliği Raporu’na göre **sanayi** kuruluşları enerji verimliliği potansiyellerini yeterince kullanamıyor yani enerji tüketimlerini düşüremiyor. Türkiye'nin 51 şehrindeki toplam 14 sektörden 411 fabrika ile 23 ticari binanın incelendiği rapora göre, Türk **sanayisindeki** enerji verimliliği potansiyeli yüzde 32. Raporda incelenen işletmelerin 185'i **ISO 500**, 69'u ise **ISO İkinci 500**'ün 2021 yılı listesinde yer alıyor. ESCON Enerji CEO'su Onur Ünlü, enerjide temiz kaynak kullanımı ve maliyetleri düşürmeye yönelik yatırımların arttığını söyleyerek, “Ancak bu yatırımlar şu anda ağırlıklı olarak yenilenebilir enerji alanında yapılıyor. Bu, işletmelerin enerji maliyetini düşürüp, temiz bir enerji kaynağı sağlıyor ancak kullanılan enerjinin miktarını değiştirmiyor. Halbuki **sanayimiz** kullandığı enerjinin miktarını düşürmesi için öncelikle enerji verimliliği yatırımlarını yapması gerekiyor. Çünkü enerji verimliliği kapsamında yapılacak yatırımlar ile uygulamanın türü ve kapsamına göre enerji tüketimini yüzde 20 ila 50 arasında azaltmak mümkün” dedi.

ORTALAMA GERİ ÖDEME SÜRESİ 2,7 YIL

Fabrika ve ticari işletmeler olmak üzere toplam 434 işletmede yapılan etütlere göre bu işletmelerin enerji tüketimleri yıllık 6,92 milyon TEP olurken, enerji verimliliği potansiyellerinin ortalaması ise yüzde 32 olarak ölçüldü. Enerji verimliliği projelerinin ortalama geri ödeme süresi 2,7 yıl, bu projelerin hayata geçmesiyle sağlanabilecek emisyon azaltımı ise 1,2 milyon ton karbondioksit olarak belirlendi.

Escon Enerji Genel Müdürü Onur Ünlü

“VERİMLİLİK ÇALIŞMALARI İLE ENERJİ TÜKETİMİ YÜZDE 50'YE KADAR AZALTILABİLİR”

Raporu değerlendiren ESCON Enerji CEO'su Onur Ünlü, enerji verimliliği alanındaki farkındalığın arttığını ancak yatırımların daha çok yenilenebilir enerjiye yapıldığını belirterek, “Halbuki enerji verimliliği ile yenilenebilir enerji yatırımları farklı konular. Bir işletmede yenilenebilir enerji yatırımı yapıldığı zaman, tüketilen enerjinin kaynağı değişir. Örneğin önceden fosil yakıt kullanılıyorken bu yatırımla birlikte artık güneş gibi temiz bir kaynaktan enerji sağlanır. Ancak bu durum her ne kadar işletmenin enerji maliyetini düşürse ve temiz bir enerji kaynağı sağlamış olsa da kullanılan enerji miktarını değiştirmez yani yine aynı miktarda enerji tüketilir. Oysa önce enerji tüketimini düşürmek gerekiyor. Çünkü enerji verimliliği kapsamında yapılacak yatırımlar ile uygulamanın türü ve kapsamına göre enerji tüketimini yüzde 20 ila 50 arasında azaltmak mümkün. Biz de bu nedenle işletmelere öncelikli enerji verimliliği alanında yatırım yaparak enerji tüketimlerini düşürmelerini, ardından bu düşen elektrik kullanımlarını yenilenebilir enerji kaynaklarından tedarik etmelerini öneriyoruz. Böylece yenilenebilir enerji yatırımının maliyeti de ciddi oranda azaltılabilir” dedi.

"İHRACAT PAZARLARIMIZ AB VE ABD ENERJİ VERİMLİLİĞİNE ODAKLANDI"

Enerji tüketimini azaltmanın özellikle AB ile ticarete Türk firmalarının rekabetçi olabilmeleri için kritik öneme sahip olduğuna dikkat çeken Ünlü, "Enerji verimliliği, karbon nötr ekonomiye geçiş sürecinde tüm dünyada hayata geçirilen politikaların odağında yer alıyor. AB'nin 2030 yılına kadar enerji tüketimini yüzde 11,7 azaltma hedefi, ABD'nin enerji verimliliği ve enerji dönüşümü için 900 milyar dolarlık bütçe ayırması da bunu gösteriyor. Dolayısıyla enerjiyi temiz kaynaklardan sağlamak çok önemli ancak yeterli değil. İhracat pazarlarında yer alabilmek, kaynak verimliliğine ve döngüsel ekonomiye katkı sağlamak için enerji verimliliği sağlayarak tüketimi azaltmak şart. Aksi halde rekabetçiliğimizi kaybedebiliriz. Aslında Türkiye, 2022 yılı verilerine göre yüzde 2,7 ile dünyanın en yüksek enerji verimliliği oranına sahip ancak 2021 yılı Eurostat verilerine göre enerji yoğunluğumuz AB ülkelerinden yaklaşık yüzde 28 daha fazla. Bu da enerji yoğun sektörlerimizin fazlalığını gösteriyor. Enerji yoğunluğu da ancak enerji verimliliği çalışmaları ile azaltılabilir. Özellikle 1 Ekim itibarıyla uygulanmaya başlayan Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması da göz önünde bulundurulduğunda, enerji verimliliğinin ticaret için önemi daha net bir şekilde ortaya çıkıyor" diye konuştu.

EN YÜKSEK İYİLEŞME GIDADA, EN BÜYÜK POTANSİYEL TİCARİ BİNALARDA

Türk Sanayisinin Enerji Verimliliği Raporu'nda 'Ambalaj-Plastik', 'Ana Metal', 'Beyaz Eşya', 'Cam', 'Çimento', 'Gıda', 'İlaç', 'Kağıt', 'Kimya & Petrokimya', 'Orman Ürünleri', 'Otomotiv', 'Seramik', 'Tekstil' olmak üzere 13 sanayi sektörü ve 'Ticari Binalar' incelendi. Buna göre göre son iki yılda enerji verimliliği alanında en büyük iyileşmeyi gıda sektörü gösterdi. 2021 yılında bu sektörde tasarruf potansiyeli yüzde 44,7 idi. Yapılan çalışmalar ile birlikte enerji verimliliği arttıkça tasarruf potansiyeli de yüzde 39'a kadar düşürüldü. Kağıt sektöründe yüzde 45,07'den yüzde 40,2'ye, ilaçta ise yüzde 22,5'ten

yüzde 19,2'ye inildi. Ticari binalar ise yüzde 0,1'lik bir değişimle yüzde 67,4 ulaşarak, 14 sektör içinde en yüksek enerji verimliliği potansiyeline sahip sektör oldu.

YILDA 7 BİN TON EMİSYON AZALTIMI, 2 MİLYON DOLAR TASARRUF

Raporda ayrıca enerji verimliliği alanında 'en yaratıcı finansman çözümü' olarak kabul edilen ve şirket sermayesinden bir kuruş harcamadan bu alanda yatırım yapmayı sağlayan Enerji Performans

Sözleşmeleri (EPS) kapsamında gerçekleştirilen çalışmalara da yer verildi. Rapordaki örneklerden biri, ISO 500'de ilk 10 şirket arasında yer alan bir fabrikada yapılan verimliliğin artırılması, atık ısı geri kazanımı, soğutma sistemlerinin revizyonu ve klima santrallerinin optimizasyonunu kapsayan çalışmalar oldu. Buna göre fabrika bir yılda yaklaşık 7 bin ton emisyon azalttı ve yaklaşık 2 milyon dolara eş değer olan 2.911 TEP enerji tasarrufu sağladı.

"İşletmelere öncelikli enerji verimliliği alanında yatırım yaparak enerji tüketimlerini düşürmelerini, ardından bu düşen elektrik kullanımlarını yenilenebilir enerji kaynaklarından tedarik etmelerini öneriyoruz."